

महाराष्ट्र शासन,
वित्त विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: गवियो-१०.०८/प्र.क्र.३५/२००८/शासन हमी
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक: ३० सप्टेंबर २००८

संदर्भ:- (१) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक: डीओआय-२०८१/४७०१/एडीएम-५, दि. २६ एप्रिल, १९८२
(२) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक गवियो- १९८३/प्र.क्र.६६/४८/प्रशा-५, दि. २८ फेब्रुवारी, १९८६
(३) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक गवियो- १९८५/प्र.क्र.३५२/४५/प्रशा-५, दि. ७ मे, १९८६
(४) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक: गवियो - १०९२/प्र.क्र.२/१२/लैपवि, दि. २७ मे, १९९२

प्रस्तावना

महाराष्ट्र राज्य शासकीय कर्मचारी गट विमा योजना, १९८२ ही सर्व राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना मे १९८२ पासून सक्तीने लागू करण्यात आलेली आहे. ही योजना स्वयंस्पष्ट व स्वयंपूर्ण असून कर्मचाऱ्यांचा किंवा त्यांच्या वारसाना / कुटुंबियांना अनुज्ञेय असलेल्या विमा निधी / बचत निधी मध्येल रक्कम प्रदान करण्याबाबतच्या तरतुदी योजनेच्या परिक्षेप ११.१ से ११.९ मध्ये दिलेल्या आहेत. असे असूनही राज्य शासनाच्या विधिविध विभागातून / कार्यालयातून सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना, सेवा संपूर्णत आलेल्या कर्मचाऱ्यांना अथवा सेवेत असताना अकाली निधन झालेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वारसाना / कुटुंबियांना गट विमा योजनेतील प्रदेश रक्कम भंजूर करण्याबाबतचे आदेश काढण्यास तसेच मंजूरीनंतर प्रदेश रक्कम देण्यात काही प्रकरणी बराथ कालापव्याप्त होत असल्याचे आढळून आले आहे. या अनुषंगाने काही प्रकरणी संबंधित कर्मचारी अथवा कर्मचाऱ्यांच्या वारसांनी मा.लोक आयुक्तांकडे तक्रार केली होती. मा. लोक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी दौकशी केली या प्रकरणी संदोष विलंब झाला असल्याचे तोक आयुक्तांच्या नंबरेस आस्पायुक्ते व परिणमत: कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना अनावश्यक त्रास व नुकसान सहन करावे लागल्यामुळे मा. लोक आयुक्तांनी नुकसान भरपाई म्हणून संबंधित कर्मचाऱ्यांना अथवा त्यांच्या वारसाना विलंब कालावधीसाठी व्याज देण्याची शिफारस केली. या अनुषंगाने शासनाने संपूर्ण परिस्थितीचे पुनर्विनोकन करून निधन वयोमानानुसार सेवानिवृत्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांना / सेवा संपूर्णत आलेल्या कर्मचाऱ्यांना अथवा सेवेत असताना निधन पावलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना, त्यांचा वेळविकास दोष नसलाना प्रशासकीय घूर्कामुळे गट विमा योजनेच्या रक्कम मिळव्यास विलंब लागल असल्यामुळे, या विलंबाबाबत व्याज प्रदान करण्यात यावे असे आदेश संदर्भाधीन क्र. ४ शासन निर्णयान्वये, देण्यात आले हाते. तथापि असे असूनही तोकायुक्त कार्यालयाकडे तक्रारी आल्या की, व्याज देणेवाबत संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये शासनाने तरतुदी केलेल्या असल्या तरीही त्यानुसार विलंबाने प्रदान करण्याबाबत येणाऱ्या रकमांवर व्याज अदा करण्याची कार्यवाही केली जात नाही किंवा बेळेवर होत नाही. व्याजाची प्रकरणे तपासण्यातडी बराथ प्रशासकीय वेळ खर्द होतात. त्याची अनेक कारणे आहेत.

अ) काही प्रकरणी या कर्मचाऱ्याला / सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्याला विलंबाने रक्कम अदा केलेल्या जातात त्यांचेकडून देश रक्कम देण्यापूर्वी (त्यांची आर्थिक परिस्थिती मुळ रक्कम न मिळाल्यामुळे आक्रीय अत्यंत विकट झाली असल्याने) त्यांच्या अगितकातेचा फायदा घेऊन जबरदस्तीने लिहून घेण्यात येते की, ते भविष्यात व्याजाची मागणी करणार. याहीत व संबंधित कर्मचारी नाईलाजास्तव तसे लिहून देतात. त्यानंतर बरेच तक्रारदार या कार्यालयात व्याज दिलेले नाही म्हणून तक्रार दाखल करतात. व प्रशासकीय कार्यालयाकडून कर्मचाऱ्यांने व्याज घेणार नाही असे लिहून दिल्याबाबत कल्याणात येते.

ब) काही कार्यालय सदर विलंब संबंधित कर्मचाऱ्यांची बारंकार बदली होत असल्याने व इतर प्रशासकीय कारणास्तव व कार्यालयाची घूर्क न मिळाल्यामुळे विलंब झाल्याने व्याज देता येणार नाही असेही या कार्यालयाला कळविपतात.

क) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेनिवे) नियम, १९८२ च्या नियम १२९ (अ) (ब) या तरतुदीनुसार संबंधित सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्याने विलंबाने प्रदान केलेल्या सेनिवे व उपदान रक्कमवर अव्याज विकल्पांकांकडून मागायिले जातात व स्थास विलंब होतो. भविष्य निर्याह निधीचेबाबतीत मात्र रक्कम अदा करण्यास विलंब झाल्यास संबंधित कार्यालयांने व्याजाकरिता इस्तंश अर्ज न करताही परस्पर व्याज उपलब्ध करून देण्याची तरतुद आहे.

याअनुषंगाने मा. उप सोकायुक्त यांनी महाराष्ट्र लोकायुक्त आणि उप सोक आयुक्त अधिनियम, १९७१ चे कलम १२ (१) मध्येल तरतुदीनुसार संदर्भ क्र. उलोआ/काम/२४१५/२००७ (टे - १७), दिनांक २ जुलै, २००७ च्या पत्रान्वये शिफारशी केल्या असून त्या शासनाने स्थीकारल्या आहेत. आता शासन असे आदेश देत आहे की,

शासन निर्णय

- महाराष्ट्र राज्य कर्मचारी गट विमा योजना १९८२ अंतर्गत शासकीय कर्मचाऱ्यांना किंवा त्यांच्या वारसांना/ कुटुंबियांना गट विमा योजनेच्या रक्कम अदा करण्यास झालेला विलंब हा कर्मचाऱ्यांच्या घुर्कीमुळे / प्रशासकीय कारणास्तव / प्रशासकीय घुर्कीमुळे झाला याबाबतीत प्रत्येक प्रकरणी दौकशी करून ठरवावे. जर एका प्रकरणात विलंब एकापेक्षा अधिक कारणामुळे झाला असल्यास कोणत्या कारणामुळे किंतु विलंब झाला हे ठरवावे.

२. संवार्नित कर्मचाऱ्याला अनुज्ञेय ठरणाऱ्या सर्व प्रकारच्या बाबतोत संबंधित कर्मचाऱ्याची यूक नसल्यास इतर कोणत्याही कारणामुळे विलंब झाल्यास त्यांना विलंबाकरता शासन निर्णयानुसार व्याज अनुज्ञेय राहिल अशी स्पष्ट तरतुद केली पाहिजे. जरी काही प्रकरणात विलंब हा प्रशासकीय कारणास्तव झालेला नसेल किंवा त्याकरिता सुस्पष्टपणे जबाबदारी ठरवता येत नसेल किंवा मात्र विलंब कर्मचाऱ्यांच्या यूकीमुळे झालेला नसेल तरी त्या कर्मचाऱ्याला विलंबाकरता व्याज अनुज्ञेय ठरले. जर एखाद्या प्रकरणात काही काढाऱ्या विलंब हा संबंधित कर्मचाऱ्यांच्या यूकीमुळे झाला असल्यास अशा प्रकरणी तो कर्मचारी विलंबास जबाबदार असेल तो कालावधी वागदून उर्वरित कालासाठी व्याज देण्यात यावे.

३. प्रशासकीय यूकीमुळे विलंब झाला असल्यास विलंबास जबाबदार त्या त्या अधिकाऱ्यांची जबाबदारी ठरवावी व त्यांचेकडून रक्कम वसूल करण्यात यावी.

४. वर नमूद केलेल्या शिफारस क्र. तीनची कार्यवाही ही स्वतंत्रपणे करावी. संबंधित कर्मचाऱ्यांना देण्याऱ्या व्याजाऱ्या रक्कमेचा सदर चौकशीशी संबंध असू नये.

५. ज्या प्रकरणात विलंब झालेला आहे त्या प्रकरणात संबंधित कर्मचाऱ्याकडून विलंबाबाबत मागणी अर्जाची बाट न पाहता, सक्षम प्राधिकारी यांनी विलंबाऱ्याबाबतीत अहवाल प्रशासकीय विभाग किंवा सक्षम अधिकाऱ्यांकडे पाठवून त्यात विलंबाऱ्या बाबतीत प्रत्येक टप्प्यावर विलंब कोणत्या कारणामुळे झालेला आहे हे नमूद करून व्याज अनुज्ञेय आहे की नाही याबाबत स्पष्ट अभिग्राथ घ्यावे व प्रशासकीय किंवा सक्षम प्राधिकारी यांनी व्याजाबाबत निर्णय घ्यावा व याबाबत जबाबदारी ठरवण्याचे स्वतंत्र आदंश घावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.Maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०९३०३४४०३८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(एस.एस.गांगुडे)
कार्यासन अधिकारी, वित्त विभाग

प्रति,

राज्यपालाचे सचिव,

मुख्य मंत्र्यांचे सचिव,

सर्व मंत्री व राज्याभंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक

मंत्रालयाचे सर्व विभाग,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर

महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई

महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई

सर्व विभागीय आयुक्त,

मंत्रालयीन विभागाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख

प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा) मुंबई

प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा) मुंबई

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

* प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

संचालक, लेखा व कोषागार, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (५ प्रती)

उप संचालक, लेखा व कोषागार पुणे/नागपूर/ओरंगाबाद/नाशिक

मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई

उप मुख्य लेखा परीक्षक, कोकण/पुणे/नागपूर/ओरंगाबाद/नाशिक/झामराबती विभाग

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी/उप कोषागार अधिकारी,

विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र इंडी, कोर्पनिकस रोड, नवी मिल्नी

महासंचालक, महिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (५००० प्रती)

वित्त विभागातील सर्व कार्यासने

निवड नस्ती, कार्यासन शा.हमी, वित्त विभाग

* पत्राने
